

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

SUHF:s rekommendationer inför förhandlingar om Brexit angående forsknings- och utbildningssamarbeten

SUHF tackar för möjligheten att få bidra till beredningen av Sveriges positioner inför stundande förhandlingar om Brexit. Idag upplever svenska lärosäten en ovisshet när det gäller framtida samarbete med brittiska forskare. Denna osäkerhet hindrar redan forskningssamarbeten och är därför skadlig för Sverige, EU och Storbritannien. Forskning, innovation och utbildning är global till sin natur och därför bör Sverige verka för öppna europeiska program på dessa områden, d.v.s. nuvarande Horisont 2020 och Erasmus+ samt deras efterföljare.

Sverige bör verka för EU-regler som driver öppen forskning och utbildning, med excellens som ledord

För svensk forskning är det viktigt att finna samarbetsformer som gör att EU:s program är öppna för de mest excellenta forskarna globalt. Även fri rörlighet för forskare, forskarstuderande och studenter är viktigt för Sveriges humankapital och konkurrenskraft. Erasmus-programmet i dess olika former har visat sig vara ett av de viktigaste integrationsinstrumenten på utbildningsområdet, och här är brittiska universitet viktiga aktörer.

Det brittiska utträdet kommer sannolikt driva på en översyn av regelverket för associering av tredje land till nästa ramprogram för forskning och innovation. I dag varierar associationsformerna för olika tredje länder kraftigt. SUHF uppmanar till en pragmatisk hållning i denna översyn. Storbritannien, som har en lång historia som EU-medlem, med omfattande deltagande i ramprogrammet, bör vara associerat utifrån en nyttobetonad hållning. Storbritannien har många excellenta forskare som svenska forskare samarbetar eller vill samarbeta med. Därför är det viktigt att inte stänga gränser för framtida forskningssamarbeten. På samma sätt gäller detta även utbildningsområdet. Här bör det poängteras att Erasmusprogrammet och ramprogrammet bör hanteras på liknande sätt när det kommer till kommande Brexit-förhandlingar.

Sverige bör verka för att minska osäkerheten för pågående samarbeten

SUHF uppmanar regeringen att så snart som möjligt hitta en lösning på pågående forsknings- och utbildningssamarbeten samt forskar- och studentrörlighet. Vi önskar också att forsknings- och innovationsområdet ges prioritet i förhandlingarna mellan EU27 och Storbritannien. Vi ser två särskilda skäl till detta:

- Frågan om brittiskt deltagande på forskningsområdet är inte i grunden omtvistad eller kontroversiell mellan parterna. Storbritannien har tydligt signalerat sin vilja att fortsätta delta i Horisont 2020 och att själva finansiera detta deltagande. EU27 har

dock inte velat diskutera frågan innan andra frågor är lösta. SUHF har respekt för graden av komplexitet i förhandlingarna, men menar att det är oacceptabelt om forskningssamarbetet tas till gisslan i förhandlingarna. Risker är då att brittiska aktörer inte kommer att kunna delta i EUs ramprogram för forskning och innovation samt mobilitetsprogram för studenter, ERASMUS+.

- Ett oordnat Brexit utan tydligt regelverk skulle ha särskilt negativa effekter på forsknings- och utbildningsområdet, där EU:s verksamhet till stor del riktas till gränsöverskridande samarbeten. Därmed drabbas många universitet och högskolor inom EU27, inklusive svenska lärosäten. På andra områden, såsom t.ex. jordbruksområdet, finansierar EU inte i samma utsträckning gränsöverskridande projekt, vilket innebär att kvarvarande länder inte drabbas så hårt av ett oordnat utträde.

Sverige bör fördjupa sin analys av konsekvenserna av Storbritanniens utträde ur EU

Som framhålls i *Vinnovas* och *Vetenskapsrådets* delrapport¹ skapar Brexit osäkerhet för en mängd EU-finansierade forsknings- och utbildningsverksamheter. Vi vill uppmanera regeringen att ge Vinnova, Vetenskapsrådet och UKÄ/UHR i uppdrag att, tillsammans med berörda lärosäten, fördjupa sin analys av hur olika konkreta samarbetsprojekt, t.ex. EIT-KICs och flaggskeppsprojekt såsom Grafen och Human Brain, kan fortsätta med brittiskt deltagande även efter att Storbritannien lämnat EU.

Ovannämnd rapport pekar också på att Sverige i vissa avseenden kan gynnas av Brexit, bl.a. genom minskad konkurrens om EU-medel. SUHF vill framhålla att det svenska forskare värdesätter mest är att få att samarbeta med de bästa forskarna, oavsett var dessa befinner sig geografiskt. Minskat brittiskt deltagande i EU-samarbetet på forsknings- och utbildningsområdet ligger inte i Sveriges intresse.

Vid en fördjupad analys vill vi uppmana regeringen att ta fram en nationell strategi som skapar beredskap för agerande utifrån olika scenarier för britternas utträde. Den nationella strategin bör bl.a. ange vilka bilaterala avtal som kan behöva tas fram, så att forskare har förutsättningar att fortsätta samarbete med de främsta forskarna i Europa. Den kan lämpligen också överväga närmare hur Storbritannien och andra länder bäst associeras till FP9.

Vidare är det önskvärt att regeringen samordnar informationen angående Brexit så att vi som lärosäten kan ge likvärdig och korrekt fakta till studenter och anställda.

För SUHF

Helen Dannetun
ordförande

¹ Uppdrag att analysera förutsättningarna för internationellt forsknings- och innovationssamarbete vid ett utträde av Storbritannien ur Europeiska unionen (Regeringens dnr N2016/07637/IFK, 2016-12-08).